01/09/2019

Ο Οικ. Πατριάρχης στην Ι.Μ. Ζωοδόχου Πηγής Βαλουκλή

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης τίμησε τον Ομοτ.Καθηγητή Χρήστο Γιανναρά με το Οφφίκιο του Άρχοντος Μεγάλου Ρήτορος της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας

Μετά τον εσπερινό της εορτής της Ινδίκτου, κατά τον οποίο χοροστάτησε, στην Ι.Μ. Ζωοδόχου Πηγής Βαλουκλή

Με το Οφφίκιο του Άρχοντος Μεγάλου Ρήτορος τίμησε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος τον διακεκριμένο Ομοτ.Καθηγητή Πανεπιστημίου και συγγραφέα Χρήστο Γιανναρά, μετά το πέρας του Εσπερινού, κατά τον οποίο χοροστάτησε, το απόγευμα του Σαββάτου, 31 Αυγούστου, παραμονή της εορτής της Ινδίκτου, στην Ι.Μ.Ζωοδόχου Πηγής Βαλουκλή, παρουσία πλήθους Ιεραρχών, Αρχόντων Οφφικιαλίων, του Γενικού Προξένου της Ουκρανίας στην Πόλη Ολεκσάντρ Γκαμάν και πιστού λαού.

“Η Αγία του Χριστού Μεγάλη Εκκλησία σας απονέμει σήμερον εν τη ιστορική ταύτη Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Ζωοδόχου Πηγής, τω πανσέπτω ενδιαιτήματι της Παναγίας της Βαλουκλιωτίσσης, διά των χειρών της ημών Μετριότητος, το αρχοντικόν οφφίκιον αυτής, του Άρχοντος Μεγάλου Ρήτορος”, είπε ο Παναγιώτατος και συνέχισε: “Εν λατρευτική συνάξει και εορτίω ατμοσφαίρα, η οποία, όπως υμείς γράφετε, «ανθρωπεύει τους ανθρώπους» (Νεοελληνική ταυτότητα, σ. 217), κατατάσσομεν και υποδεχόμεθα τον νέον Άρχοντα Μέγαν Ρήτορα Χρήστον Γιανναράν εις την χορείαν των οφφικιαλίων της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως”.

Αναφερόμενος στους λόγους για τους οποίους η Μητέρα Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως τίμησε τον Καθηγητή Γιανναρά ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος επισήμανε:

“Τιμώμεν, Εντιμολογιώτατε, την μεγάλην προσφοράν σας εις την θεολογίαν, την

φιλοσοφίαν, την παιδείαν και τον πολιτισμόν. Θαυμάζομεν την πλουσιωτάτην συγγραφικήν παραγωγήν σας, η οποία περιλαμβάνει περί τας εξ δεκάδας σπουδαίων βιβλίων. Αναγνωρίζομεν την διαρκή και ευδόκιμον δημοσίαν μαρτυρίαν σας «περί της εν ημίν ελπίδος», τον γλαφυρόν λόγον του χαρισματικού ομιλητού και συζητητού, ο οποίος ήγγιζε και εγγίζει τας χορδάς της ψυχής και της διανοίας αναριθμήτων ανθρώπων, ημετέρων και θύραθεν, νέων και εν ηλικία, απλών και εν εξουσίαις, συνέβαλεν εις την προβολήν των πνευματικών θησαυρών της Ορθοδόξου ημών παραδόσεως, εβοήθησε τους πιστούς εις την συνάντησίν των με τον σύγχρονον κόσμον, την κριτικήν αξιολόγησιν του πολιτισμού του και την εκτίμησιν των θετικών προοπτικών του. Το έργον σας αποτελεί πολύτιμον πνευματικήν παρακαταθήκην και διά τας επερχομένας γενεάς”.

Στη συνέχεια ο Παναγιώτατος αναφέρθηκε εκτενώς στο συγγραφικό έργο του τιμωμένου και τόνισε:

“Διά την υμετέραν Εντιμολογιότητα, αγαπητέ Άρχων, η θεολογία, εις την αυθεντικήν έκφρασίν της, είναι πάντοτε θεολογία της ελευθερίας. Η ελευθερία είναι σχέσις, είναι η υπέρβασις του «στεγανού ᾽εγώ᾽», η προσκόλλησις εις το οποίον είναι η κατ᾽ εξοχήν «ασθένεια προς θάνατον, δίχως ελπίδα Ανάστασης», όπως γράφετε (Η ελευθερία του ήθους, 1970, σ. 211). «Η όντως ζωή ταυτίζεται με την κοινωνούμενη ύπαρξη, την ελευθερία της αγάπης. Η υπαρκτική γνησιότητα, ο κατ᾽ αλήθειαν τρόπος της υπάρξεως, είναι η ελεύθερη αγαπητική αυθυπέρβαση και αυτοπροσφορά... Ο,τι είναι αγάπη και ελευθερία από τις αναγκαιότητες της

φυσικής ατομικότητας, είναι ζωή» (Τα καθ᾽ εαυτόν, σ. 98-99). Είσθε ο εκφραστής και υπερασπιστής της Αληθείας ως «κοινωνίας», του «πολιτισμού της σχέσης» (Το προνόμιο της απελπισίας, σ. 117), του «πολιτισμού του προσώπου».

Κατωρθώσατε να διατυπώσετε εις σύγχρονον συναρπαστικήν γλώσσαν, και εν διαλόγω με την φιλοσοφίαν και την επιστήμην, χωρίς εκατέρωθεν μινιμαλισμούς, την αλήθειαν της εκκλησιαστικής εμπειρίας, όπως αυτή εβιώθη εις την παράδοσιν της Ορθοδοξίας, ως μετοχή εις την «καινότητα» της ζωής, η οποία δεν γνωρίζει φθοράν και θάνατον.

Είναι χαρακτηριστικόν ότι εντοπίζετε εις την εκκλησιαστικήν λατρείαν την πεμπτουσίαν της ορθοδόξου μαρτυρίας και την κινητήριον δύναμιν ενός ενεργητικού ρόλου της Ορθοδοξίας εν τω συγχρόνω κόσμω. «Μόνο σωστή λατρεία, τίποτε άλλο, θα ήταν έκρηξη πολιτιστική.... Κορυφαία ποιητικά μορφώματα της γλώσσας που «αι γενεαί πάσαι» των Ελλήνων τα μέλωσιν και τα λειτουργούν. Αρχιτεκτονική, ζωγραφική, διάκοσμος, δραματουργία, μεταποιούν σε πρόταση ζωής πάλη αιώνων φιλοσοφίας και δημιουργικής έμπνευσης – πρόταση ζωής για κάθε άνθρωπο, οπουδήποτε της γης» (Αόριστη Ελλάδα, σ. 30-31).

Με οξυδέρκειαν και επί τη βάσει θεολογικών κριτηρίων στηλιτεύετε την θρησκειοποίησιν του εκκλησιαστικού γεγονότος. Όντως, όταν η Θεία Λειτουργία παύη να είναι «προσφορά και αναφορά όλων των στοιχείων της κοσμικής σάρκας του βίου μας» εις τον Θεόν, και καθίσταται «μία θρησκευτική τελετή που αφορά σε συναισθήματα και όχι στη ζωή μας» (ο.π., σ. 101), τότε αλλοιώνεται η ευχαριστιακή υπόστασις και ταυτότης της Εκκλησίας. Ορθώς υπογραμμίζετε ότι «η γνησιότητα ή η αλλοτρίωση του εκκλησιαστικού γεγονότος κρίνεται στη διάσωση ή στην απώλεια της ενορίας» (Τα καθ᾽ εαυτόν, σ. 94).

Ανεδείξατε διά των συγγραφών σας την κεντρικήν σημασίαν της ασκήσεως, του «αθλήματος της ασκητικής αυτοπαραίτησης» εις την εκκλησιαστικήν ζωήν, της εκουσίας υποταγής του πιστού εις την «καθολική πείρα και ζωή της Εκκλησίας» (Η ελευθερία του ήθους, β΄ εκδ. 1989, σ. 141). Γράφετε: «Άσκηση για τους Ορθοδόξους δεν σημαίνει μιάν ατομική γυμναστική της θέλησης, όπως για τον δυτικό πουριτανισμό, ούτε μια ιδεαλιστική εξιδανίκευση της στέρησης, αλλά η άσκηση είναι ένα εκκλησιαστικό γεγονός, κοινωνικό, μια μεταποίηση της ατομικής χρήσης των υλικών αγαθών σε χρήση κοινωνίας, χρήση λειτουργική» (Κριτικές Παρεμβάσεις, σ. 18-19).

Η χριστιανική άσκησις είναι «ευχαριστιακή», είναι «η προσπάθεια επιστροφής στη σωστή χρήση του κόσμου, στην προσωπική σχέση με τον κόσμο» (Η ελευθερία του ήθους, σ. 206). Όπως λίαν ευστόχως υπογραμμίζετε, «όσο προσωπικότερος γίνεται

ο άνθρωπος στη σχέση του με τον κόσμο, τόσο περισσότερο του αποκαλύπτεται ο προσωπικός λόγος του κόσμου». Η φύσις φανερώνεται «ως προσωπική Ενέργεια του Θεού, σοφία και δόξα του Θεού». (Το προνόμιο της απελπισίας, σ. 14-15). Εδώ ευρίσκεται και ο λόγος της ενασχολήσεως του Οικουμενικού Πατριαρχείου με το οικολογικόν πρόβλημα και την αντιμετώπισιν των καταστροφικών διά το φυσικόν περιβάλλον συνεπειών του ατομοκεντρισμού, του ευδαιμονισμού, του συγχρόνου οικονομισμού και της τεχνοκρατίας. Η μέριμνα διά το περιβάλλον είναι συνέπεια και προέκτασις της Εκκλησιολογίας και της Ορθοδόξου κοσμολογίας. Η εν Χριστώ ελευθερία και αναφορικώς προς την δημιουργίαν, είναι σχέσις και όχι κτήσις.

Ιδιαιτέρως εκτιμώμεν, Εντιμολογιώτατε, όσα κατεθέσατε εν καιρώ περί του νοήματος της οικουμενικότητος του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τα οποία επεδοκίμαζε και ο πνευματικός ημών Πατήρ, αοίδιμος Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων, ο οποίος έτρεφε μεγάλην εκτίμησιν διά το έργον σας. Εχαρακτηρίσατε τον εθνοφυλετισμόν ως «τη φοβερή αλλοτρίωση της συνειδήσεως της καθολικότητος της Εκκλησίας» και εξήρατε το γεγονός ότι «η Κωνσταντινούπολη δεν ευνόησε ποτέ την εθνικιστική στεγανοποίηση του Ελληνισμού και εκπροσώπησε ως το τέλος το δρόμο της πνευματικής και πολιτιστικής καθολικότητας» (Το προνόμιο της απελπισίας, σ. 226-227)”.

Σε άλλο σημείο της ομιλίας του, ο Παναγιώτατος, ανέφερε ότι και ο ίδιος έχει μελετήσει τα συγγράμματα του τιμωμένου Καθηγητού και Άρχοντος Οφφικιαλίου του Οικουμενικού Θρόνου.

“Είσθε ο θεολόγος και φιλόσοφος του προσώπου και της ελευθερίας. Ανεδείξατε, ιστορικώς και συστηματικώς, την ταυτότητα και την αλήθειαν της καθ᾽ ημάς παραδόσεως έναντι του δυτικού ατομοκεντρισμού και της αλλοτριωτικής θρησκειοποιήσεως της εκκλησιαστικής ζωής. Τονίζετε την ενότητα της εκκλησιαστικής μας παραδόσεως, το «αληθινά συναρπαστικό φαινόμενο» ότι, «παρά τη διαφορετικότητα των ιστορικών αφορμών ή και της φιλοσοφικής γλώσσας, οι οντολογικές ‘συνθέσεις’—των Καππαδοκών, του Μαξίμου του Ομολογητή, του Γρηγορίου Παλαμά—συνιστούν σχολιασμό των πρώτων γραπτών διατυπώσεων της εκκλησιαστικής εμπειρίας, σχολιασμό της Γραφής», και το ότι η ανυπέρβλητος βιβλική φράσις «ο Θεός αγάπη εστί» (Α΄ Ιωαν. δ΄, 16) αποτελεί «σύνοψη και επίκεντρο της οντολογικής προβληματικής των Ελλήνων Πατέρων» (Τα καθ᾽ εαυτόν, σ. 109-110). Όλον σας το έργον επαληθεύει την εύγλωττον διαπίστωσιν του Jacques Lacarrière, ότι διά το Γένος ημών η Ορθοδοξία είναι «το σπίτι μας». Και ημείς οι εν Φαναρίω, φυλάσσομεν αυτόν τον ιερόν οίκον, τον τόπον και τον τρόπον του βίου της πονεμένης Ρωμιοσύνης, τα «περασμένα» και αξεπέραστα, εν ετέρα μορφή αεί παρόντα «μεγαλεία», που «διηγώντας τα να μην κλαίς», όπως έλεγεν ο αείμνηστος Προκάτοχος ημών Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας. Τα φυλάσσομεν και τα φρουρούμεν νυχθημερόν, ανυστάκτως, παραμένοντες αμετακίνητοι εις την Βασιλεύουσαν, όπου είναι ταγμένη να ζη εις τους αιώνας η Αγία του Χριστού Μεγάλη Εκκλησία, αφορώσα εις τον Ιδρυτήν Αυτής, τον Αρχηγόν και Τελειωτήν της πίστεως ημών”.

Στην αντιφώνησή του, ο νέος Άρχων, ευχαρίστησε τον Οικουμενικό Πατριάρχη για την ιδιαίτερη μεγάλη τιμή που του επιφύλαξε. “Το οφφίκιο των “αρχόντων” του Οικουμενικού Πατριαρχείου – σημείωσε ο κ.Γιανναράς – έχει, τουλάχιστον στα δικά μου μάτια, τη σφραγίδα της ιδιαιτερότητας του “πρώτου τη τάξει” θεσμού στο επισκοπικό σύστημα της Εκκλησίας: Δεν ανακηρύσσει εταίρους, επίτιμους προκρίτους, επίλεκτους προύχοντες στην πατριαρχική τάξη. Όχι. Απονέμει την αναγνώριση “αρχόντων”. “Ο έχω, τούτο σοι δίδωμι”.

Στη συνέχεια πρόσθεσε:

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι “το πάντοτε αναλούμενο και ουδέποτε δαπανώμενο” κεφάλαιο αρχοντιάς του εκκλησιαστικού Ελληνισμού. Από που αντλείται ακενώτως το “τζιβαϊρικόν πολυτίμητο” καφάλαιο αρχοντιάς; Το όρισε η κεφαλή και ποδηγέτης της Εκκλησίας: “Ο θέλων πρώτος είναι, έστω πάντων

έσχατος... Τις γαρ μείζων, ο ανακείμενος ή ο διακονών; Ουχί ο ανακείμενος; Εγώ δε ειμι εν μέσω υμών ως ο διακονών”.

Είμαι ευγνώμων για την τιμή, την αγάπη και την εμπιστοσύνη, να με ονοματίζει σήμερα ο Οικουμενικός Πατριάρχης άρχοντα, κατά τις παραδόσεις του Φαναρίου. Η ιδιαιτερότητα της ευγνωμοσύνης προκύπτει από την ιδιαιτερότητα της ιστορικής στιγμής. Ειδικά σήμερα το Οικουμενικό Πατριαρχείο αξιώνεται από τον Θεό να ζει το μεγαλείο της άκρας ταπείνωσης, λοιδορούμενο, θλιβόμενο, κακουχούμενο, όχι από εναντίους και αντιπάλους, αλλά από τα “κύκλωτης τραπέζης του έκγονά του”.

Ζούμε τη δοκιμασία, τα “έκγονα” της πρωτοκάθεδρης εκκλησιαστικής πατρότητας να διολισθαίνουν στην ευτέλεια των θρησκευτικών αποκυημάτων του εθνικισμού.

Το Πατριαρχείο, για άλλη μία φορά, σηκώνει τον σταυρό προπηλακισμών και απειλών της επηρμένης οφρύος των αριθμητικά ισχυρών, βεβαιώνοντας την αρχοντιά του λειτουργήματός του.

Ευχαριστώ και πάλι για την τιμή του οφφικίου, την τιμή της φαναριώτικης αρχοντιάς”.

Ακολούθως παρετέθη δεξίωση στον αυλόγυρο της Ι.Μονής, με τη φροντίδα του υπευθύνου αυτής Σεβ.Μητροπολίτη Σασίμων Γενναδίου, κατά την οποία η Φιλαρμονική του Δήμου Αμφιλοχίας παρουσίασε πρόγραμμα με παραδοσιακά και νεώτερα τραγούδια.

Φώτο: Νίκος Μαγγίνας / Οικουμενικό Πατριαρχείο